

**CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE
DECIZIE**

15 decembrie 2020

mun. Chișinău

Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție în componența:

Președinte - Timofti Vladimir

Judecători - Țurcan Anatolie, Toma Nadejda, Cobzac Elena, Boico Victor,

judecând fără citarea părților, recursurile ordinare declarate de către procurorul în Procuratura de circumscripție Bălți, Lisnic Elena și de către avocatul Corolevschi Maria în numele inculpatului Grințevici Serghei, prin care se solicită casarea deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 04 martie 2020, în cauza penală în privința lui

Grințevici Serghei xxxx xxxx xxxx.

Termenul de examinare a cauzei:

Prima instanță: 07.06.2018 – 20.09.2018;

Instanța de apel: 01.11.2018 – 04.03.2020;

Instanța de recurs: 11.06.2020 – 15.12.2020.

A C O N S T A T A T:

1. Prin sentința Judecătorei Bălți, sediul Sângerei din 20 septembrie 2018, procesul penal în privința lui Grințevici Serghei, în săvârșirea infracțiunilor prevăzute de art.186 alin.(2) lit. c), d) și art.186 alin.(2) lit. c), d) Cod penal, a fost încetat în legătură cu împăcarea părților.

2. Pentru a pronunța sentința, prima instanță a constatat că, inculpatul Grințevici Serghei în luna septembrie 2017 la data și oră nestabilită de organul de urmărire penală, aflându-se în or. Biruința, intenționat, înțelegând caracterul prejudiciabil al acțiunilor sale, acționând în scopul sustragerii bunurilor altei persoane, prin deteriorarea ușii, a pătruns în gospodăria lui Cerempei Victor, profitând de faptul că nu este observat de nimeni, a sustras pe ascuns două aparate de sudat: unul de model “Tornado” la preț de 5 000 lei, al doilea de model ”Vega” la preț de 2 500 lei, un polizor unghiular de model “Verto” la preț de 1500 lei, un polizor unghiular de model ”ИЖ МАИИ” la preț de 1500 lei, o șurubelniță electrică de model “Verto” la prețul de 900 lei, șurubelniță electrică de culoare sură și un aparat electric de vopsit de model “Elmos” profesional la preț de 300 lei, cauzându-i astfel victimei o pagubă materială considerabilă, în sumă totală de 11 700 lei.

Tot el, la data de 17.09.2017 la o oră nestabilită de organul de urmărire penală în perioada dintre ora 11.00-16.00, aflându-se în xxxx xxxx, intenționat, înțelegând caracterul prejudiciabil al acțiunilor sale, acționând în scopul sustragerii bunurilor altei persoane, prin deteriorare, a pătruns în gospodăria lui Sîli Inga și prin participare simplă cu persoana neidentificată de către organul de urmărire penală, profitând de faptul că nu este observat de nimeni, au sustras pe ascuns: un ciocan rototercutor de model ”Fain Tain” la preț de 800 lei, douăzeci metri de cablu la preț de 400

de lei, un prelungitor la preț de 150 lei, un butoi de aluminiu cu volumul de 40 litri, la preț de 400 lei, un buton set moare (набор лерок), la preț de 600 lei și o cheie de clești la preț de 100 lei, cauzându-i astfel victimei o pagubă materială considerabilă, în sumă totală de 2450 lei.

3. Sentința a fost atacată cu apel de către procuror, care a solicitat casarea acesteia, rejudicarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărâri, potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care Grințevici Serghei să fie recunoscut vinovat și condamnat în baza art.186 alin.(2) lit. c), d) Cod penal, la 2 ani 8 luni închisoare și în baza art.186 alin.(2) lit. c), d) Cod penal, la 2 ani 8 luni închisoare, iar conform art.84 Cod penal, pentru concurs de infracțiuni, prin cumul parțial, a-i stabili lui Grințevici Serghei o pedeapsă definitivă sub formă de închisoare pe un termen de 3 ani 6 luni, cu ispășirea pedepsei în penitenciar de tip semiînchis. Cheltuielile judiciare în sumă de 147 lei, de încasa de la inculpat în beneficiul statului.

În motivarea apelului a invocat că, instanța a stabilit corect starea de fapt și just a ajuns la concluzia privind vinovăția inculpatului în săvârșirea infracțiunilor imputate, dar greșit a încetat cauza penală, în legătură cu împăcarea părților.

Instanța de judecată eronat a interpretat art.109 Cod penal, menționând că Grințevici Serghei anterior a fost condamnat prin sentința Judecătorei Sângerei din 13.10.2015 în baza art.27, 186 alin.(2) lit. c), d) Cod penal la o pedeapsă sub formă de închisoare pe un termen de 2 ani, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip semiînchis, iar prin încheierea Judecătorei Soroca din 04.04.2017 termenul neispășit al pedepsei cu închisoare a fost înlocuit cu o pedeapsă mai blândă sub formă de muncă neremunerată în folosul comunității în mărime de 180 ore, care a fost executată integral la data de 16.06.2017.

A mai indicat că, deși pedeapsa cu închisoare a fost înlocuită cu muncă neremunerată în folosul comunității, antecedentele penale nu au fost stinse, urmând ca termenul stingerii antecedentelor penale să se calculeze de la termenul real al pedepsei executate, din momentul liberării de executarea pedepsei principale și complementare, în cazul dat din 04.04.2017, ceea ce denotă că stingerea antecedentelor penale urma să aibă loc după expirarea a 2 ani de la executarea pedepsei, adică la data de 04.04.2019.

A remarcă că, la data comiterii de către Grințevici Serghei a infracțiunilor incriminate (septembrie 2017), antecedentele penale nu erau stinse, fapt ce determină existența unei circumstanțe care exclude posibilitatea aplicării prevederilor art.109 Cod penal, acest fapt fiind un impediment de a înceta procesul penal în legătură cu împăcarea părților.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 04 martie 2020, a fost admis apelul declarat, casată sentința și pronunțată o nouă hotărâre potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care Grințevici Serghei a fost recunoscut vinovat și condamnat:

- în baza art.186 alin.(2) lit. c), d) Cod penal la 2 ani închisoare;
- în baza art.186 alin.(2) lit. c), d) Cod penal la 2 ani închisoare.

În temeiul art.84 alin.(1) Cod penal, pentru concurs de infracțiuni, prin cumul parțial al pedepselor aplicate, lui Grințevici Serghei i-a fost stabilită pedeapsa definitivă sub formă de închisoare pe un termen de 3 ani, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip semiînchis.

Solicitarea procurorului privind încasarea cheltuielilor judiciare a fost respinsă.

4.1. În motivarea soluției, instanța de apel a indicat că instanța de judecată pripit a încetat procesul penal de învinuire a lui Grințevici Serghei, în săvârșirea infracțiunilor prevăzute la art.186 alin.(2) lit. c), d), art.186 alin.(2) lit. c), d) Cod penal, pe motivul împăcării părților, or, în cazul din speță se atestă, că Grințevici Serghei anterior a fost condamnat prin sentința Judecătorei Sângerei din 13.10.2015 în baza art.27, 186 alin.(2) lit. c), d) Cod penal la o pedeapsă sub formă

de închisoare pe un termen de 2 ani, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip semiînchis. Prin încheierea Judecătoriei Soroca din 04.04.2017, termenul neispășit al pedepsei cu închisoare a fost înlocuit cu o pedeapsă mai blândă sub formă de muncă neremunerată în folosul comunității în mărime de 180 ore, care a fost executată integral la data de 16.06.2017.

Subsecvent, instanța de apel a remarcat că, deși pedeapsa cu închisoare a fost înlocuită cu muncă neremunerată în folosul comunității, antecedentele penale nu au fost stinse, urmând ca termenul stingerii antecedentelor penale să se calculeze pornindu-se de la termenul real al pedepsei executate, din momentul liberării de executarea pedepsei principale și complementare, în cazul dat din 04.04.2017, ceea ce denotă faptul că stingerea antecedentelor penale urma să aibă loc după expirarea a 2 ani de la executarea pedepsei, adică la data de 04.04.2019.

În această ordine de idei, a reținut că la data comiterii de către Grințevici Serghei a infracțiunilor incriminate (septembrie 2017), antecedentele penale nu erau stinse, fapt ce determină existența unei circumstanțe care exclude posibilitatea aplicării prevederilor art.109 Cod penal, acest fapt fiind un impediment de a înceta procesul penal în legătură cu împăcarea părților.

În ordinea celor relevate, este eronată concluzia instanței de fond, precum că legea permite împăcarea în baza art.109 Cod penal în cazul din speță. Instanța de fond, în pofida cererilor părților vătămate Sili Inga și Cerempei Victor și inculpatului Grințevici Serghei privind încetarea procesului din motivul împăcării părților, urma să respingă cererile date și să examineze cauza penală, urmând a lua pe deplin în considerație prevederile art.109 alin.(1) Cod penal.

La stabilirea categoriei și termenului pedepsei inculpatului, instanța de apel a ținut cont de prevederile art.art.61, 75 Cod penal, și anume, de gravitatea infracțiunilor comise de inculpat, de personalitatea celui vinovat, de circumstanțe atenuante și agravante, precum și scopul pedepsei aplicate asupra corectării și reeducării vinovatului, astfel, ajungând la concluzia că restabilirea echității sociale, corectarea și resocializarea condamnatului, precum și prevenirea săvârșirii de noi infracțiuni atât din partea condamnatului, cât și a altor persoane, este posibilă doar prin stabilirea unei pedepse privative de libertate cu executarea efectivă a acesteia.

Referitor la solicitarea acuzatorului de stat privind încasarea din contul inculpatului a cheltuielilor judiciare pentru obiecte de birotică-hârtie, în acest sens, instanța de apel a reținut că, normele procedural penale nu prevăd expres achitarea din contul inculpatului a cheltuielilor judiciare pentru instrumentarea cauzei penale la etapa urmăririi penale și anume pentru procurarea rechizitelor ca hârtie, pix, etc., iar prevederile legale, nu prevăd astfel de cheltuieli, ce pot fi încasate din contul inculpatului.

5. Nefiind de acord cu soluția pronunțată de instanța de apel, au declarat recursuri ordinare:

5.1. Procurorul, invocând drept temei de casare a deciziei instanței de apel prevederile art.427 alin.(1) pct. 6) Cod de procedură penală, solicitând casarea acesteia, cu dispunerea rejudecării cauzei în aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

În argumentarea recursului, procurorul a invocat că hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția ori motivarea soluției contrazice dispozitivul hotărârii.

Sușine acuzatorul de stat că instanța de apel nu a respectat prevederile art.art.95 alin.(1), 100 alin.(4), 417 alin.(8) Cod de procedură penală, or la adoptarea deciziei de condamnare a inculpatului nu a dat deplină eficiență acestor prevederi, nu a dat apreciere și nici nu a reținut probele care confirmă învinuirea adusă inculpatului, care urmau a fi puse la baza decizie adoptate, acestea nefiind cercetate în cadrul ședinței de judecată.

Din conținutul deciziei Curții de Apel Bălți, este evident că, probele în ședința instanței de apel nu au fost cercetate.

Consideră acuzatorul de stat că, instanța de apel nu a verificat legalitatea și temeinicia sentinței atacate prin prisma probatoriului prezentat de acuzare cu respectarea prevederilor art.414 Cod de procedură penală.

5.2. Avocatul Corolevschi Maria în numele inculpatului, invocând drept temei de casare a deciziei instanței de apel prevederile art.427 alin.(1) pct. 11) Cod de procedură penală, solicitând casarea acesteia, cu menținerea sentinței de încetare a procesului penal în temeiul art.109 Cod penal, în legătură cu împăcarea părților.

În motivarea cererii de recurs invocă că decizia instanței de apel este neîntemeiată și ilegală, prima instanță corect a dispus încetarea procesului penal, deoarece părțile s-au împăcat, iar instanța de apel fără a asculta versiunea părții vătămate față de cele întâmplate eronat și neîntemeiat a ajuns la concluzia că Grințevici Serghei urmează a fi condamnat în baza art.186 alin.(2) lit. c), d) Cod penal.

6. Judecând recursurile ordinare declarate în raport cu materialele cauzei, Colegiul penal lărgit concluzionează că acestea urmează a fi admise din considerentele ce urmează a fi desfășurate în cele ce urmează.

Potrivit art.427 alin.(1) Cod de procedură penală, hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel doar în cazurile stipulate în acest articol.

Conform art.435 alin.(1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, instanța de recurs, judecând recursul, admite recursul, casează hotărârea atacată și dispune rejudecarea cauzei de către instanța de apel, în cazul în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

De asemenea, instanța de recurs verifică dacă s-a aplicat corect legea la faptele reținute prin hotărârile atacate și dacă aceste fapte au fost constatate cu respectarea dispozițiilor de drept formal și material.

Conform art.414 Cod de procedură penală, instanța de apel, judecând apelul, verifică legalitatea și temeinicia hotărârii atacate pe baza probelor examinate de prima instanță, conform materialelor din dosar, și oricăror probe noi prezentate instanței de apel sau cercetează suplimentar probele administrate de prima instanță. Instanța de apel poate da o nouă apreciere probelor din dosar.

Instanța de apel, este obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel. Chestiunile de fapt asupra cărora s-a pronunțat sau trebuia să se pronunțe prima instanță și care prin apel se transmit instanței de apel sunt: dacă fapta reținută ori numai imputată s-a săvârșit ori nu, dacă fapta a fost săvârșită de inculpat și în ce împrejurări s-a comis, dacă probele corect au fost apreciate prin prisma cumulului de probe anexate și administrate la dosar în conformitate cu art.101 Cod de procedură penală.

La chestiunile de drept se referă cele ce țin de următoarele: dacă fapta întrunește elementele infracțiunii, dacă infracțiunea a fost corect calificată, dacă pedeapsa a fost individualizată și aplicată just, dacă normele de drept procesual, penal sau administrativ au fost corect aplicate și hotărârea adoptată urmând să conțină răspuns la toate motivele invocate.

Colegiul penal lărgit constată, că aceste prevederi legale, deși sunt obligatorii, nu au fost respectate pe deplin la judecarea cauzei în apel, iar erorile admise nu pot fi corectate în ordinea procedurii de recurs.

După cum rezultă din conținutul recursurilor declarate în speță, acestea se întemeiază pe prevederile art.427 alin.(1) pct. 6) Cod de procedură penală, potrivit căruia, hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și apel

atunci când instanța de apel nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel sau hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția ori motivarea soluției contrazice dispozitivul hotărârii sau acesta este expus neclar, sau instanța a admis o eroare gravă de fapt, care a afectat soluția instanței.

În esență, argumentele părții acuzării se axează pe ideea, că instanța de apel, examinând apelul procurorului și argumentele aduse în susținerea vinovăției inculpatului, contrar materialului probator prezentat la dosar, se pretinde că a fost viciată procedura de judecare a cauzei în ordine de apel prin faptul că, părțile nu au fost audiate, iar la baza soluției de condamnare a inculpatului au fost puse probe necercetate nemijlocit de către instanța de apel, iar argumentele părții apărării se axează pe neaplicabilitatea art.109 Cod penal.

Examinând argumentele recursurilor prin prisma temeiurilor de casare invocate, Colegiul penal constată că acestea parțial și-au găsit confirmare în speța dedusă judecării, iar hotărârea instanței de apel urmează a fi desființată, din considerentele ce urmează.

Cu referire la temeiurile invocate, Colegiul penal lărgit menționează că hotărârile pronunțate de către instanțele de fond trebuie să fie motivate atât în fapt, cât și în drept, în corespundere cu prevederile legislației în vigoare, pentru a permite instanței superioare de a verifica corespunderea hotărârii pronunțate cu legea.

Analizând decizia contestată în raport cu temeiurile de casare invocate de către procuror, urmează de menționat că, declanșând o continuare a judecării cauzei în fond, apelul este o cale de atac sub aspect atât factic, cât și juridic, adică odată exercitat produce un efect devolutiv complet, provocând un control integral pe marginea fondului cauzei deferite judecării și vizavi de normele materiale sau procesuale incidente speței.

La judecarea apelului, instanța este în drept să cerceteze suplimentar probele administrate de prima instanță (*care pot fi, de altfel, apreciate diferit față de felul cum au fost evaluate de prima instanță*), precum și să administreze probe noi, pentru elucidarea adevărului și pentru formularea unei concluzii temeinice vizavi de acuzația imputată inculpatului prin actul de învinuire și cel de sesizare a instanței.

Pe lângă cele consemnate, este necesar de a face o precizare substanțială, și anume că, după investirea instanței de apel cu soluționarea cauzei, părților trebuie să le fie asigurate toate garanțiile unui proces echitabil, ceea ce la caz nu s-a respectat.

Potrivit proceselor-verbale ale ședințelor de judecată desfășurate de instanța de apel, precum și reieșind nemijlocit din textul hotărârii judecătorești adoptate de Curtea de Apel Bălți se constată că instanța, contrar dispozițiilor legale conținute în art.art.413 și 414 din Codul de procedură penală, nu a supus verificării probatoriul din dosar și nu a audiat părțile la cercetarea judecătorească vizavi de vinovăția imputată inculpatului în baza art.art.186 alin.(2) lit. c), d), 186 alin.(2) lit. c), d) Cod penal, dar a supus dezbaterilor întrebarea privitoare la soluția de încetarea a procesului penal în temeiul art.109 Cod penal, adoptată de prima instanță.

De altfel, din analiza textului deciziei supuse recursului, se atestă că, instanța de apel a trecut în revistă probatoriul administrat în dosar fără a oferi aprecierea acestora așa cum o cer prevederile art.101 alin.(1) Cod de procedură penală și prevederile art.414 alin.(2) și (6) Cod de procedură penală, potrivit cărora instanța de apel verifică declarațiile și probele materiale examinate de prima instanță prin citirea lor în ședința de judecată, cu consemnarea în procesul-verbal. Instanța de apel nu este în drept să-și întemeieze concluziile pe probele cercetate de prima instanță dacă ele nu au fost verificate în ședința de judecată a instanței de apel și nu au fost consemnate în procesul-verbal.

Sentința de condamnare se adoptă numai în condiția în care, în urma cercetării judecătorești,

vinovăția inculpatului în săvârșirea infracțiunii a fost confirmată prin ansamblul de probe cercetate de instanța de judecată.

Raportat la cele ce preced, Colegiul penal lărgit reiterează statuările jurisprudențiale ale Curții Europene unde s-a evidențiat că, instanțele care au responsabilitatea de a decide cu privire la vinovăția sau nevinovăția unui acuzat ar trebui, în principiu, să fie în măsură să audieze victimele, învinuții și martorii în persoană, precum și să cerceteze întreg probatoriu din dosar, evaluând credibilitatea acestuia.

Colegiul penal lărgit consideră că întemeierea concluziei despre vinovăția lui Grințevici Serghei în baza art.186 alin.(2) lit. c), d), 186 alin.(2) lit. c), d) Cod penal, fără a supune cercetării nemijlocite probele acumulate la dosar, este contrară garanțiilor unui proces echitabil, în sensul art.6 § 1 din Convenție.

Un alt aspect esențial care la fel nu a fost elucidat corespunzător de instanța de apel și constituie unul din temeiurile de casare a hotărârii recurate, prezintă relevanță și din punct de vedere al remedierii drepturilor fundamentale ale inculpatului afectate prin soluția instanței, printre care se enumeră și respectarea prezumției de nevinovăție a acestuia. În acest aspect, nu în zădar Curtea Europeană a reamintit că prezumția de nevinovăție, consacrată de paragraf. 2 al art.6 din Convenție, este un element al noțiunii de proces echitabil în materie penală, care trebuie interpretată în lumina jurisprudenței Curții în acest aspect.

În sensul art.6 paragraf. 2 din Convenție prezumția de nevinovăție este încălcată dacă, fără să fi fost în mod prealabil stabilită vinovăția acuzatului și, în special, fără ca acesta să fi avut posibilitatea să-și exercite dreptul la apărare, o decizie judiciară care îl privește, reflectă că acesta este vinovat. Chiar și în lipsa unei constatări formale, este suficient să existe o argumentație care să lase să se întrevadă că judecătorul l-a considerat vinovat pe inculpat.

În speță, anume această constatarea a fost trasată de către magistrații instanței de apel, cu încălcarea garanțiilor procesuale de care urma să beneficieze inculpatul potrivit legii. Indubitabil că afectarea dreptului la apărare a inculpatului este de natură să vicieze actul procesual întocmit de instanța de apel, ceea ce în consecință duce la casarea integrală a acestuia.

Față de considerentele mai sus arătate, Colegiul penal lărgit ajunge la concluzia, că la judecarea cauzei instanța de apel a admis erori, care nu pot fi corectate în ordinea procedurii de recurs ordinar. Erorile menționate sunt erori de drept procedural și se încadrează în art.427 alin.(1) pct. 6) Cod de procedură penală, deoarece se referă la procedura de motivare a soluției instanței de apel și se consideră temei de recurs.

Totodată, instanța de apel are obligația să înlăture erorile menționate, să țină seama de împrejurările expuse, care au servit temei de casare a soluției adoptate și, cu respectarea prevederilor art.414 Cod de procedură penală, să verifice legalitatea și temeinicia sentinței atacate, să dea o apreciere obiectivă probelor administrate în cauză, având în vedere prevederile art.93, 95, 101 Cod de procedură penală, să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel, iar în dependență de datele obținute, să pronunțe o hotărâre legală, întemeiată și motivată, care să corespundă prevederilor art.417 Cod de procedură penală.

La rejudecarea cauzei instanța de apel urmează să se conducă de prevederile art.436 Cod de procedură penală, ce prevăd procedura de rejudecare și limitele acesteia, să se pronunțe la modul convenit și în strictă conformitate cu prevederile legii procesuale penale asupra tuturor motivelor invocate în cererea de apel, să verifice și să aprecieze minuțios probele administrate și examinate în instanță în strictă conformitate cu cerințele legii, să dea apreciere convenită fiecărei probe examinate și toate în ansamblu, și să argumenteze clar și motivat concluziile sale în decizia

adoptată.

7. În conformitate cu art.art.434, 435 alin.(1) pct.2) lit. c) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție,

D E C I D E :

Admite recursurile ordinare declarate de către procurorul în Procuratura de circumscripție Bălți, Lisnic Elena și de către avocatul Corolevschi Maria în numele inculpatului Grințevici Serghei, casează total decizia Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 04 martie 2020, în cauza penală în privința lui *Grințevici Serghei xxxx*, cu dispunerea rejudecării cauzei de către aceeași instanță de apel, într-un alt complet de judecată.

Grințevici Serghei xxxx urmează a fi eliberat din penitenciar, dacă în privința acestuia nu este aplicată măsura preventivă sub formă de arest pe altă cauză sau acesta nu execută pedeapsa penală în baza altor hotărâri judecătorești.

Decizia nu se supune căilor de atac, pronunțată la 28 ianuarie 2021.

Președinte

Timofti Vladimir

Judecători

Țurcan Anatolie

Toma Nadejda

Cobzac Elena

Boico Victor